

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

23 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

Iurie Diaconu
Liliana Catan
Ion Guzun
Victor Boico
Elena Cobzac

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022, de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina în cauza penală a lui

Crețu Ruslan XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 30.09.2021 – 12.05.2022;

Instanța de apel: 08.09.2022 – 05.10.2022;

Instanța de recurs: 25.11.2022 – 23.01.2023.

Asupra recursului ordinar declarat, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătorei Ungheni din 12 mai 2022 Crețu Ruslan a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal și în temeiul art. 1, art. 2 Legea nr. 243, din 24 decembrie 2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, a dispus încetarea procesului penal, liberând inculpatul de pedeapsa penală.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond, în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, a constatat că, inculpatul Crețu Ruslan, la 15 mai 2021, aproximativ la ora 21:30, aflându-se pe teritoriul stației PECO „Cento”, situată în XXXXX, acționând intenționat, demonstrând o lipsă evidentă de respect față de societate și normele etice general acceptate, încălcând ordinea publică, însoțită de amenințarea cu aplicarea violenței și aplicarea violenței, printr-o obrăznicie deosebită, din intenții huliganice, sub pretextul că angajatului stației PECO, Guțul Lilian a refuzat a-i comercializa băuturi alcoolice, i-a aplicat acestuia câteva lovituri cu pumnii în regiunea corpului, cauzându-i dureri fizice.

Aceste acțiuni ale lui Crețu Ruslan au fost calificate, de către prima instanță, în baza art. 287 alin. (1) Cod penal – *huliganism, adică acțiunile intenționate care încalcă ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită.*

3. Nefiind de acord cu sentința, procurorul Ciochinî Grigorii a declarat apel prin care a solicitat rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Crețu Ruslan să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal la închisoare pe un termen de 1 an, a cărei executare să fie suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 2 ani și să fie liberat de executarea pedepsei din motivul intervenirii amnistiei, în temeiul art. 2 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021.

În motivarea cererii de apel acuzarea a invocat că, instanța de fond a admis o eroare de drept, manifestată prin dispunerea încetării procesului penal în legătură cu intervenirea amnistiei, or.

- adoptarea unei sentințe de încetare a procesului pe motivul intervenirii amnistiei, nu se regăsește în conținutul art. 391 Cod de procedură penală;

- art. 107 alin. (1) Cod penal stabilește că amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea pedepsei, astfel, pe caz urmând a fi constată vinovăția persoanei în comiterea faptei incriminate cu absolvirea de la executarea pedepsei, fapt care nu este posibil în cazul încetării procesului penal.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022 a fost admis apelul, casată parțial sentința, inclusiv din oficiu, și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost dispusă încetarea procesului penal intentat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal, în privința lui Crețu Ruslan, din motivul intervenirii amnistiei.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a reținut că:

Conform art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

În acest context, la 24 decembrie 2021 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Legea nominalizată a fost publicată în Monitorul Oficial la 31 decembrie 2021, intrând în vigoare de la această dată.

Potrivit art. 1 alin.(1) al Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2–5, 7,8.

Conform art. (2) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la cea de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. Procesul penal în privința infracțiunilor ușoare, mai puțin grave și grave, săvârșite până la adoptarea prezentei legi de persoane care, la

data comiterii infracțiunii, nu atinseseră vârsta de 18 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la faza de judecare a cauzei.

În contextul celor relevate, instanța de apel a reținut că, în instanța de fond inculpatul Crețu Ruslan a depus cerere prin care a solicitat încetarea procesului penal în privința sa, în baza Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (f.d. 99).

Totodată, avocatul Nastas Victor ce apără drepturile și interesele inculpatului Crețu Ruslan, în ședința de judecată, în instanța de fond, a declarat că susține poziția inculpatului privind aplicarea art. 2 al Legii privind amnistia, solicitând încetarea procesului penal, confirmând prin semnătură solicitarea inclusă în cererea semnată de inculpați, or acesta și-a exprimat în scris acordul la aplicarea Legii respective, întrunind astfel condițiile necesare.

Conform art. 275 Cod procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care: 1) nu există faptul infracțiunii; 2) fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune; 3) fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu excepția cazurilor când infracțiunea a fost săvârșită de o persoană juridică; 4) a intervenit termenul de prescripție sau amnistia.

De asemenea, potrivit prevederilor art. 332 Cod procedură penală, încetarea procesului penal în ședința de judecată are loc în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5) –9), 285 alin.(2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. În cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă, instanța încetează procesul penal și, concomitent, soluționează cauza conform prevederilor Codului contravențional al Republicii Moldova. Concomitent cu încetarea procesului penal, instanța ia măsurile respective prevăzute în art. 54 și 55 Cod penal, precum și decide asupra chestiunilor prevăzute în art. 285 alin. (6). Sentința de încetare a procesului penal poate fi atacată cu apel sau, după caz, cu recurs în instanța ierarhic superioară, în modul prevăzut de prezentul cod. În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.

Semnificative în sensul dat, sunt explicațiile date de Curtea Supremă de Justiție în Hotărârea Plenului privind sentința judecătorească nr. 5 din 19.06.2006, în care la pct. 40 menționează că, sentința de încetare a procesului penal se adoptă în cazurile prevăzute la art. 391 alin.(1) pct.1)-7) Cod de procedură penală.

În cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii contravenționale (alin. (2) art. 332, alin. (2) art. 391 Cod de procedură penală).

Încetarea procesului penal în cazul când a intervenit termenul de prescripție sau actul de amnistie (pct. 4) art. 275 Cod de procedură penală) e posibilă numai cu acordul învinuitului și/sau reprezentantului lui legal.

În contextul circumstanțelor reliefate, instanța de apel a statuat că, instanța de fond eronat în partea dispozitivă l-a recunoscut vinovat pe Crețu Ruslan de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, iar în temeiul art. 1, art. 2 al Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu

aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, a încetat procesul penal și a liberat de pedeapsa penală, fapt ce nu poate fi reținut în speță, or secțiunea I a Capitolului III al Titlului II al Părții Speciale al Codului de procedură penală, identifică doar trei categorii de sentințe ce urmează a fi adoptate de către instanțele de judecată la finalizarea examinării cauzei penale și anume: sentințe de condamnare (art. 389 Cod de procedură penală); sentințe de achitare (art. 390 Cod de procedură penală); sentință de încetare a procesului penal (art. 391 Cod de procedură penală). Este imposibil ca în privința unei și aceleași fapte să existe și soluția de condamnare și, concomitent, soluția de încetare.

Subsecvent, instanța de apel a notat că, una din soluțiile, de altfel unica care poate fi adoptată la finalizarea examinării cauzei penale în cazul aplicării prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, reprezintă o sentință de încetare, acest fapt fiind expres prevăzut la art. 332 Cod de procedură penală.

În temeiul celor relevate supra, instanța de apel a considerat necesar de a interveni în sentință, dat fiind faptul că instanța de fond a comis o eroare de drept, care urmează a fi corectată de instanța ierarhic superioară, prin pronunțarea unei noi hotărâri, ținând cont și de prevederile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală raportat la art. 285 alin. (2), art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, care obligă instanța de judecată să înceteze procesul imediat, or legea spune că, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5)–9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 Cod penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

Totodată, s-a menționat că și Legea nr. 243 privind amnistia vorbește despre emiterea unei sentințe de încetare în asemenea cazuri și nu de una de condamnare (art. 2 al Legii nr. 243 privind amnistia).

Cu referire la criticile acuzatorului de stat expuse în cererea de apel, instanța de apel a conchis că, urmează de reținut faptul că atât partea apărării, cât și partea acuzării sânt de acord că prevederile Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova sunt aplicabile cazului respectiv, diferența rezidă doar în exprimarea procesuală a aplicării amnistiei.

La caz, este relevant efectul amnistiei: înlăturarea răspunderii penale și un alt efect înlăturarea pedepsei. Este foarte important care efect din acestea se aplică cazului respectiv (legea respectivă prevede posibilitatea ambelor efecte).

Totodată, trebuie de menționat că amnistia constituie atât temei de încetare a procesului prin emiterea unei sentințe de încetare (interpretarea sistemică a art. 275, 285, 332 Cod de procedură penală), cât temei de condamnare a persoanei prin emiterea unei sentințe de condamnare cu stabilirea pedepsei și liberarea de executare a pedepsei (art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală).

Conform art. 50 Cod penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

Din definiția legală rezultă că prin răspundere penală se înțelege obligația persoanei care a săvârșit o infracțiune de a suporta sancțiunea prevăzută de legea penală.

Deci, prin înlăturarea răspunderii penale din motivul intervenirii amnistiei este înlăturat actul de condamnare (înlăturarea actului de condamnare înseamnă lipsa unei sentințe de condamnare) și, implicit, obligația de a suporta vreo sancțiune penală. În cazul în care nu există condamnarea publică nu poate exista o sentință de condamnare.

Totodată, înlăturarea pedepsei ca efect al intervenirii actului de amnistie poate avea loc doar atunci când este posibilă aplicarea acesteia, dar ea nu mai este aplicată.

Aici urmează a puncta principal că posibilitatea stabilirii pedepsei poate exista doar în cazul în care persoana este recunoscută vinovată de comiterea unei infracțiuni (interpretarea sistemică a art. 3 alin. (1), art. 6 alin. (1) Codul penal, art. 8 alin. (1) Codul de procedură penală).

Deci, când este înlăturată pedeapsa atunci urmează să existe o sentință de condamnare, prin care se recunoaște vinovăția cu stabilirea pedepsei și liberarea de executarea acesteia.

Înlăturarea răspunderii penale nu se identifică cu înlăturarea pedepsei, dat fiind faptul că prima presupune o scutirea persoanei care a săvârșit o infracțiune de obligația de a suporta sancțiunea prevăzută de norma de incriminare, iar a doua presupune scutirea persoanei de executarea pedepsei stabilite prin sentința de condamnare (adică, doar după recunoașterea vinovăției și stabilirea pedepsei).

Deci, înlăturarea răspunderii poate fi efectuată doar prin încetarea procesului (este alogică înlăturarea răspunderii penale prin recunoașterea ca vinovată și liberarea de executarea pedepsei, deoarece răspunderea penală a intervenit și a fost aplicată), iar înlăturarea pedepsei poate fi realizată doar prin sentință de condamnare (cu stabilirea pedepsei) cu liberarea de executare a pedepsei.

Soluția încetării procesului penal în ședință de judecată are semnificația absolvirii inculpatului de răspundere penală și de pedeapsă pentru temeuri nereabilitatoare, iar în unele cazuri și pentru temeuri de reabilitare.

Astfel, soluția este o soluție a instanței de judecată prin care cel acuzat se scutește de răspundere penală în cazurile când tragerea la răspundere penală este împiedicată de anumite circumstanțe prevăzute de lege sau se dispune înlocuirea acesteia cu alte modalități de răspundere (de exemplu cu cea contravențională). Încetarea procesului penal în faza judecării cauzei în prima instanță constituie o soluție determinată de inoportunitatea atingerii scopului procedurii în cauză, de regulă, fără a se pronunța asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului.

Urmează a sublinia faptul că înlăturarea răspunderii penale prin încetarea procesului din motivul intervenirii amnistiei nu contravine prezumției nevinovăției dacă persoana care a săvârșit o infracțiune este de acord să fie liberată de răspundere penală și nu insistă asupra soluționării cauzei penale în ședință de judecată publică (posibilitatea continuării examinării cauzei este prevăzută în art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală.).

La baza acestei concluzii stă argumentul că prezumția de nevinovăție este nu doar un principiu, ci și un drept al persoanei, în special a celei acuzate de săvârșirea unei infracțiuni, și acesta, ar trebui, în consecință, interpretat potrivit unui drept și nu obligații. Dacă persoana renunță la un anumit drept, atunci aceasta nu mai poate pretinde că i s-ar fi încălcat acest drept.

Deși art. 21 al Constituției Republicii Moldova nu se menționează expres că prezumția de nevinovăție ar fi un drept al persoanei acuzate, acest fapt reiese din denumirea capitolului în care este inclus articolul menționat (Titlul II „Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale”). Totodată, în unele acte internaționale ratificate de Republica Moldova se menționează că orice persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni are dreptul să fie considerată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal în cadrul unui proces public în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale (art. 11 Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 14 Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice).

Așadar, instanța de judecată poate dispune încetarea procesului (chiar și în cadrul ședinței preliminare) din motivul intervenirii amnistiei și această posibilitate nu contravine prezumției vinovăției dacă persoana care a săvârșit o infracțiune a cărei răspundere penală urmează să fie înlăturată renunță la dreptul său de a-i fi dovedită vinovăția.

La caz, inculpatul poate renunța la acest drept prin depunerea cererii de aplicare a amnistiei (ceea ce a și fost realizat în cazul dat). Prin depunerea cererii de aplicare a amnistiei, inculpatul consimte aplicarea amnistiei prin încetarea procesului penal pe temei de nereabilitare.

În cazurile în care inculpatul nu manifestă, direct sau indirect, acordul la aplicarea amnistiei (refuză să manifeste acordul; solicită achitarea sa; solicită încetarea procesului pe un alt temei decât amnistia; se eschivează de la prezentarea în ședință și examinarea cauzei are loc în lipsa sa), doar atunci instanța de judecată urmează să examineze probele cu emiterea unei sentințe. Această sentință poate fi sentință de achitare, sentință de încetare (pe alt temei decât amnistia) sau sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea pedepsei.

La interpretarea normelor trebuie de ținut cont de interpretarea sistemică a acestora și în măsura în care pot produce efecte juridice (dar nu urmează a fi interpretate în sensul că contravin unele altora).

Intervenirea amnistiei constituie atât temei de încetare a procesului (la orice etapă de judecată a cauzei, inclusiv apelul) cât și temei de liberare de executare a pedepsei (sentință de condamnare).

Astfel, reieșind din natura juridică a sentinței de încetare (pe temei de nereabilitare) și natura juridică a sentinței de condamnare cu liberarea de executare a pedepsei, din natura juridică a noțiunii „răspundere penală”, din consecințele și modalitatea înlăturării răspunderii penale, din diferența înlăturării răspunderii penale și înlăturării pedepsei penale, urmează a fi rezumate următoarele: 1) în cazul în care inculpatul consimte în mod expres aplicarea amnistiei, atunci urmează a fi emisă o sentință de încetare din motivul intervenirii amnistiei; 2) în cazul în care inculpatul refuză sau lipsește un acord expres (această situație trebuie tratată ca refuz de aplicare a amnistiei), atunci urmează a fi cercetate probele și emiterea, după caz, a unei sentințe de achitare (dacă se constată temeiurile de achitare) sau a unei sentințe de încetare (dacă există alte temeiuri decât amnistia), sau a unei sentințe de condamnare cu stabilirea pedepsei și liberarea de executarea pedepsei.

Din cele constatate supra, , motivele invocate de către acuzare în cererea de apel nu și-au găsit confirmare la judecarea cauzei, or inculpatul Crețu Ruslan

dorește aplicarea în privința sa a prevederilor Legii privind amnistia, cu încetarea procesului penal pornit pe numele său și ținând cont de faptul că Legea permite aplicarea amnistiei, depunând în acest sens o cerere în scris, acesta având antecedente penale stinse, precum și faptul că sancțiunea infracțiunii imputate prevede pedeapsă sub formă de amendă în mărime de la 550 la 1050 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani, fiind calificată drept una mai puțin gravă, neexistând vreo restricție în sensul art. 6 al Legii nr. 243.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală solicită casarea deciziei cu remiterea cauzei spre rejudecare de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În susținerea celor solicitate, recurentul invocă că în conținutul prevederilor art. 391 Cod procedură penală temeiul de încetare – intervenirea amnistiei – nu se regăsește, iar instanța de apel urma să aplice prevederile prevăzute de art. 389 alin. (4) Cod de procedură, și să pronunțe o sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și liberarea de la executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată (*art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală*).

Din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO rezultă că în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar, art. 6 CoEDO este încălcat (*hotărârea CtEDO Leoni versus Italia*).

Reieșind din temeiurile de drept ale recursului ordinar declarat, se reține că titularul invocă incidența cazurilor de casare prevăzute la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală potrivit cărora *motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii*.

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportat la argumentele recurentului, Colegiul reține că acestea și-au găsit confirmare și, prin prisma prevederilor art. 424 Cod de procedură penală, statuează că încetarea procesului penal intentat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal în privința lui Crețu Rusan din motivul intervenirii amnistiei, este contrară prevederilor legale.

De rând cu aceasta, Colegiul constată că **judecarea prezentei cauze, ce a avut loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în prima instanță cât și în cea de apel a avut loc cu derogări de la prevederile art. 101 alin. (3)-(4), art. 373 și art. 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală.**

În sensul celor menționate, Colegiul, din lecturarea procesului-verbal al ședinței de judecată din 04 mai 2022 (f.d. 104-107), reține că, până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul Crețu Ruslan, fiind asistat de avocatul Nastas Victor, a depus cerere de examinare a cauzei în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod

de procedură penală (f.d. 98) și cerere cu privire la aplicarea Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (f.d. 99).

Prima instanță, prin încheierea protocolară din aceeași dată, s-a expus doar asupra admiterii cererii de examinare a cauzei în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală și a dispus judecarea cauzei în procedură simplificată (f.d. 105). Ulterior, prima instanță, după expunerea învinuirii, doar a audiat inculpatul fără a cerceta documentele și procesele-verbale ale acțiunilor procesuale, derogând de la prevederile art. 101 alin. (3) și (4) Cod de procedură penală, potrivit cărora *nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită și instanța de judecată este obligată să pună la baza hotărârii sale numai acele probe la a căror cercetare au avut acces toate părțile în egală măsură.*

Așadar, prima instanță nu era în drept de a indica în partea descriptivă a sentinței probele pe care se întemeiază concluziile instanței (art. 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală).

Fiind sesizată cu apel, instanța nu a reacționat la eroarea de drept admisă de prima instanță descrisă mai sus și l-a rândul ei nu a îndeplinit cerințele prevederilor art. 373 Cod de procedură penală, or procedura de examinare a apelului se efectuează în ordinea prevăzută de prima instanță, cu unele excepții prevăzute în capitolul IV, secțiunea 1 (a se vedea f.d. 128-130).

În continuare, Colegiul statuează că **soluțiile adoptate de prima instanță și cea de apel contravin art. 107 alin. (1) Cod penal, art. 389 alin. (4) pct. 2) și art. 391 și art. 395 alin. (1) pct. 2)-3) Cod de procedură penală.**

La acest capitol, Colegiul arată că la întocmirea unei hotărâri, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art. 394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art. 385 și art. 397 Cod de procedură penală.

Potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, *sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată, iar conținutul ei se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea.*

Art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală stipulează că *sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.*

Art. 395 alin. (1) pct. 2)-3) Cod de procedură penală prevede că, *în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este datoare să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței.*

În conformitate cu prevederile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, *decizia instanței de apel trebuie să cuprindă printre altele și motivele adoptării soluției date.*

În corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, *amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.*

La caz, așa cum s-a arătat supra, prima instanță *a examinat în fond învinuirea adusă lui Crețu Ruslan*, ajungând la concluzia de recunoaștere a vinovăției acestuia în baza art. 287 alin. (1) Cod penal, încetarea procesului penal în temeiul art. 1 a Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și liberarea de pedeapsă penală.

Această soluție însă, contravine art. 389 alin. (4) pct. 2) și art. 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, or, chiar dacă se constată că Crețu Ruslan este vinovat în cele incriminate lui, *fără a i se stabili pedeapsa*, a fost liberat de aceasta și încetat procesul penal, în temeiul art. 1 și 2 a Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Astfel, dispozitivul hotărârii este expus neclar, prima instanță adoptând două soluții asupra fondului cauzei (de condamnare și de încetare).

Totodată, instanța de apel judecând cauza în ordine de apel, a decis încetarea procesului penal intentat în privința lui Crețu Ruslan în baza art. 287 alin. (1) Cod penal din motivul intervenirii amnistiei.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a făcut referire la art. 275 p. 4) și art. 332 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, coroborat cu art. 107 alin. (1) Cod penal și art. 1 alin. (1) și art. 2 Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021 (*a se vedea pct. 4.1. a prezentei hotărâri*).

Colegiul găsește necesar a puncta că această statuare a instanței de apel la fel contravine normelor penale și celor de procedură penală precum și practicii judiciare constante.

Potrivit jurisprudenței naționale, apelul este o cale de atac ordinară, pentru ca pricina să fie supusă unei noi judecăți, în vederea reformării hotărârii nedefinitive. Apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept. Apelul este și o cale de reformare a hotărârii. În cazul admiterii lui, hotărârea atacată este desființată integral sau în parte, iar cauza va primi o nouă rezolvare în instanța de apel. În baza apelului se face o nouă judecată în fond a cauzei, apreciindu-se probele din dosar, utilizându-se și posibilitatea administrării de noi probe.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, *aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei*.

Art. 2 alin. (1) și (4) prescriu că, *procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost*

confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, rejudecând cauza conform regulilor generale, potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (pct. 4. și 4.1. a prezentei hotărâri) dispunând în dispozitiv neclar că „*Se încetează procesul penal în cauza penală a lui Crețu Ruslan, din motivul intervenirii amnistiei*”, nu a indicat articolul respectiv al Legii menționate și nu a respectat procedura de aplicare a actului de amnistie prevăzute de legea procesual penală enunțată supra.

Or, art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală *prevede clar că normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.*

Prin urmare, normele cu caracter procesual din respectiva Lege cu privire la amnistie, sunt aplicabile doar în măsura în care nu contravin Codului de procedură penală.

Astfel, consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8) , 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar la faza ședinței preliminare, când inculpatul consimte (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) CPP).

Ulterior însă, dat fiind că procedura continuă în mod obișnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), instanțele de fond și de apel (art. 413 al. (1), art. 415 al. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărâsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinței sau deciziei, de condamnare, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată, iar în dispozitiv – cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei (art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală).

În același timp, art. 391 Cod de procedură penală, nu prevede că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, cât, de altfel, și a prescripției.

Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (art. 332 al. (5), 384 Cod de procedură penală), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Mai mult, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (art. 1 al. (1), art. 7 al. (1) – (8) Cod de procedură penală).

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția și că recursul ordinar este întemeiat.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022 în cauza penală privindu-l pe **Crețu Ruslan XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia integrală semnată la 28 februarie 2023, pronunțată la 17 martie 2023.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Victor Boico

Elena Cobzac